

۱۴۰۱/۰۷/۱۷

استاد علیدوست؛ نشست دوم سال دوم؛ فقه هنر

فقه غنا و موسیقی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين

اللهم كن لوليک الحجة ابن الحسن صلواتک علیه و علی آباءه فی هذه الساعة و فی کل ساعة ولیا وحافظا
و قائدا و ناصرا و دلیلا و عینا حتی تسکنه ارضک طوعا و تمتعه فیها طویلا

استثنائات از غنا

ما در جلسه قبل تحت عنوان مساله پنجم استثنائات از غنا را مطرح کردیم .

استثنا از غنا به این معنی که از حرمت به جواز برود

و الا بنا بر تفسیر مضیق در غنا نمی توان قائل به استثنا شد.

بحث حرمت یک بحثی است و بحث استثنا هم یک بحث دیگری است

استثنای را که امروز داریم بیشتر محل ابتلا است... زیرا غنا در قرآن محل ابتلا نیست زیرا که اتفاق نمی افتد .

اما در اعراس بردن عروس به خانه داماد بردن (تغنی در اعراس)

بسیاری از این راه وارد شدند که اجرت مغنیه حلال است.

برخی ها هم منع کردند و زیر بار نرفتند از جمله ابوصلاح حلبی ؛ جناب ابن ادریس یا فخر المحققین ؛ زیر بار چنین استثنای نرفتند.

برخی هم گفتند اگر تکلم به باطل لهُو به آلات موسیقی و دخول رجال بر نساء نباشد؛ اشکال ندارد.

ممکن است گفته شود محل بحث جایی است که هیچکدام از این شرایط نباشند.... و الا اگر این ها باشد این ها محرمانی هستند که خود عنوان دیگری هستند.

ممکن است این ها می خواستند بگویند اگر لعب به ملاحی و دخول الرجال علی النساء و نساء بر مردان باشد خود این ها حرام می شود یعنی این ها می شوند واسطه در ثبوت نه واسطه در عروض ..من می خواهم بگویم اگر این ها بر غنا وارد شدند چون این ها محرمان خارج از غنا هستند و خود غنا را هم حرام می کنند.

یک روایتی هست که:

سألت أبا جعفر عليه السلام عن كسب المغنيات- فقال التي يدخل عليها الرجال حرام و التي تدعى إلى الأعراس ليس به بأس و هو قول الله عز و جل وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مثلا خانمی را که دارای صدای خوبی هست به مجلس مردانه دعوت میکنند حرام است اما به مجلس زنانه دعوتش می کنند ، اشکال ندارد .

استثنائی که علما داشتند این که گفته اند این که فقط زن بخواند ...

تغنی مغنیه است

از امام هم کسب مغنیات است آن هم برای عروسی نه برای ختنه کردن و سفر حج و ... زیارت اربعین و ... و چیزهایی را هم به آن وارد نکنند مثل دف و ... و یا دایره زدن و صرفا این که خانمی برود در عروسی ...

یا ممکن است فهم عرفی بر توسعه باشد..

بحث راه های توسعه فهم را در کتاب ببینید.

ما اگر بخواهیم از یک حدیثی کمی موسع بفهمیم راه دارد. ...

برخی آقایان با عنوان الغای خصوصیت تنقیح مناط و یا مناسبات حکم و موضوع یا قیاس از آن نام می برند شما کامل این مبحث را در فقه و عرف باید نگاه کنید .

برخی مباحث هست که ردیف بودجه دارد استصحاب ردیف بودجه دارد اما برخی مباحث کارتون خوابند و به اصطلاح ردیف بودجه ندارند.

اما بحثی مثل الغای خصوصیت ردیف بودجه ندارد.

سوال این است که موسیقی در عید و اعراس و ... چه حکمی دارد؟

یا در مراثی و عزاداری ها؟

از نظر موقعیت کسانی که قائل به استثنا هستند موقعیت لرزانی دارد از نظر موقعیت فقهی نه شرعی ...

از علی بن جعفر ص ۱۵۶ حدیث ۲۱۹ اشاره به این جریان دارد .

علی بن جعفر می گوید: سألته عن الغناء ایصلح فی الفطر والاضحی والفرح یكون قَالَ : «لَا بَأْسَ مَا لَمْ يُزَمَّرْ بِهِ» .

حال خواستید اضافه کنید عید غدیر یا میلاد پیامبر

ممکن است این جا این فرح را توضیح قبل بدانیم و بگوییم ایصلح فی الفطر و الاضحی والفرح یکون ؛ راجع به این دو روز ؛ شادیهایی که هست...

شیخ حرروایتی را نقل می کند؛ می گوید همین روایت را شیخ طوسی هم نقل می کند در حالی که متن این دو روایت با هم فرق دارد؛ ولی چون به گمان خودش تفاوت جوهری ندارد ، آن را نقل کرده است.

این حدیث گاه با تعبیر مالم یزمر به و گاه با تعبیر ما لم یؤمر به تمام میشود.

استثنا در اعیاد ، اضحی و فطر و اگر فرح را مورد سوم حساب کنیم ، روایت دارد.

برخی از آقایان گفته اند که عمل به این روایت علیرغم سندیتی که دارد، مشکل است.

من عبارت مربوط به امام خمینی را برای شما می خوانم

یشکل العمل بها لعدم قائل ظاهرا باستثناؤه فیها بل عدم نقل احتماله... مع بعد تجویزه فی العیدین الشریفین

(ایشان می گوید شما را به خدا عید فطر عید اضحی این ها برای طاعت خداست و جای این اوباش گری ها نیست؛ برای انقطاع الی الله است و ادامه میدهد و لم یصل...علیها بحد یمکن تقييد الادله (ادله مطلقات حرمت) و بعد هم ادامه میدهد : ما لم یزمر به هم احتمالاتی در آن هست؛ (می خواهد یک کاری بکند که روایت را از حیز انتقاع بیندازد) و لذا آخر کار می گوید: فالاحوط بل الاقوی عدم الاستثناء ایام العید والفرح ؛ (ایام عید و فرح استثنا نشده است)

بنده نوشتم : بعد ما کانت استثنائه، مشابه لصنع العامه و روایاتهم ؛ چون عامه استثنا کرده بودند و شاید این ها هم نمی خواستند که مشابهتی با آن ها پیدا کرده باشند. شاید عامه در اعیاد جشن می گرفتند و اظهار فرح می کردند که علما این کار آن ها را رد کردند.

برخی وقتها میدیدند که اگر اجازه دهند راه برای کارهای دیگر باز می شود.

ما دین را باید برای تمام سنین در نظر بگیریم ؛ این که ما قائل به عدم استثنا شویم، سوال این است : این دین برای جوانی که به اقتضای سن نوع نگاه متفاوت دارد، چه پاسخی میتواند داشته باشد؛ به هر حال عبادات سر جای خود و محفوظ؛ آیا باید به تمام مسائل از این زوایه نگاه شود؟!

برخی نوع نگاه به عقل را نقد کرده اند؛ آیا باید صرفا سنتی نگرینست تا آقایان راضی شوند؟ بحث ما این است که باید مدیریت شود؛ نه این که کامل کنار گذاشته شود.

مجموعا به نظر ما این استثنا هیچ مشکلی ندارد؛ و ظاهر صحه استثنائه ؛ البته نه این که وسیله ای شود برای هر حرام دیگری

این که روز عید فطر باشد و شخص به نماز عید برود و بعد هم برای شادی و فرح خود در آن روز برنامه داشته باشد، چه اشکال دارد؟

مگر محرمی در کار باشد که داستان متفاوت می شود.

در این روایات، برخی از بزرگان ما دائم ادعای احتمال می کنند؛ تا یک ظهور را از بین ببرند... و از جمله کسانی که بر نظریه ایشان نقد است، مرحوم امام خمینی است.

بحث این است که گاه باید ظاهر روایت را گرفت؛ آقای صدر هم به همین سبک عمل می کند؛ برخلاف این ها آقای خوپی است که ظاهر روایت را میگیرد و نظر می دهد...

در برخورد با روایت ضمن این که نباید نگاه تسامح و تساهل صرف داشت، اما نباید هم بی جهت معطل کرد و دائم احتمال داد. صاحب جواهر به میرزای قمی گاه ایراد می گرفت که فقه ایشان فقه اعاجم است... به نظرم به همین دلیل است که این سخن گفته شده است.

من مطلبی را در کتاب آوردم تحت این عنوان، متن شناسی فقیهان عجم؛ که خود جای بحث دارد.